

Dr. Ion Rebeca
Judecător la Curtea de Apel Pitești

Procesul civil european

Cuprins

Capitolul I. Procesul civil internațional	1
<i>Secțiunea 1. Noțiuni generale privind procesul civil și procesul civil internațional</i>	1
<i>Secțiunea a 2-a. Aspecte generale privind raportul juridic procesual de drept internațional privat și de drept intern</i>	19
<i>Secțiunea a 3-a. Subiectele raportului juridic procesual în dreptul privat european</i>	26
<i>Secțiunea a 4-a. Condiția juridică a străinului în procesul civil european</i>	30
Capitolul II. Principiile fundamentale ale procesului civil european	35
<i>Secțiunea 1. Noțiuni generale privind principiile fundamentale ale procesului civil</i>	35
<i>Secțiunea a 2-a. Principiul independenței sistemului judiciar</i>	37
<i>Secțiunea a 3-a. Principiul securității raporturilor juridice</i>	54
<i>Secțiunea a 4-a. Principiul cooperării judiciare și al încrederii reciproce în administrarea justiției</i>	82
<i>Secțiunea a 5-a. Cooperarea judiciară în domeniul obținerii probelor</i>	86
<i>Secțiunea a 6-a. Cooperarea judiciară în domeniul îmbunătățirii accesului la justiție în litigiile transfrontaliere prin stabilirea unor norme minime comune privind asistența judiciară</i>	94
<i>Secțiunea a 7-a. Cooperarea judiciară prin dezvoltarea unor metode alternative de soluționare a litigiului în materie civilă și comercială</i>	99
<i>Secțiunea a 8-a. Cooperarea judiciară a statelor membre prin compatibilitatea normelor de procedură în materie de legi și conflicte de competență</i>	103
<i>Secțiunea a 9-a. Principiul protecției jurisdicționale efective</i>	106
Capitolul III. Competența jurisdicțională în dreptul internațional privat european	112
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale privind competența jurisdicțională în dreptul privat internațional</i>	112
<i>Secțiunea a 2-a. Competența jurisdicțională în dreptul internațional privat european și rolul său în funcționarea pieței interne</i>	115
<i>Secțiunea a 3-a. Reguli privind competența generală în dreptul internațional privat european</i>	119
<i>Secțiunea a 4-a. Reguli generale privind competența specială în dreptul internațional privat european</i>	122
§1. Competența specială în materie contractuală	126
§2. Competența specială în materie delictuală și cvasidelictuală	133
§3. Competența specială în acțiunea având ca obiect plata de despăgubiri sau restituirea unui bun în cazul săvârșirii unei infracțiuni	137

§4. Competența specială în acțiunea civilă, bazată pe dreptul de proprietate, în recuperarea unui bun cultural, inițiată de către persoana îndreptățită	138
§5. Competența specială în cazul contestației privind activitatea unei sucursale, a unei agenții sau a altei unități, precum și în cazul acțiunii formulate împotriva fondatorului, administratorului sau beneficiarului unui trust	140
§6. Competența specială în cazul acțiunii civile având ca obiect plata unei remunerații pretinse pentru salvarea sau asistența de care a beneficiat o încărcătură sau o marfă	141
§7. Competența în cazul coparticipării procesuale pasive și al lărgirii cadrului procesual prin participarea terților	143
§8. Competența în materie de asigurări	145
§9. Competența în materia contractelor încheiate cu consumatorii	156
§10. Competența în materia contractelor individuale de muncă	162
<i>Secțiunea a 5-a. Reguli generale privind competența exclusivă în dreptul internațional privat european</i>	168
§1. Competența exclusivă în materie de drepturi reale imobiliare sau de închiriere a unor imobile	172
§2. Competența exclusivă în acțiunile având ca obiect valabilitatea constituirii, nulitatea sau dizolvarea societăților, a persoanelor juridice sau a asociațiilor de persoane fizice ori juridice sau valabilitatea organelor acestora	175
§3. Competența exclusivă în acțiunile având ca obiect valabilitatea înregistrărilor în registre publice	177
§4. Competența exclusivă în acțiunile având ca obiect înregistrarea sau valabilitatea brevetelor, mărcilor, desenelor și modelelor industriale ori a altor drepturi similare supuse condiției depunerii sau înregistrării	179
§5. Competența exclusivă în domeniul executării hotărârilor	181
<i>Secțiunea a 6-a. Competența jurisdicțională în alte domenii ale dreptului internațional privat european</i>	182
§1. Competența jurisdicțională în materia răspunderii părintești	182
§2. Competența jurisdicțională în caz de răpire a copilului	193
§3. Competența jurisdicțională în materie de succesiuni	201
3.1. Acordul de alegere a forului în materie de succesiuni	209
3.2. Reguli privind sesizarea instanțelor judecătorești în cauzele privind succesiunile cu efecte transfrontaliere	214
<i>Secțiunea a 7-a. Competența jurisdicțională în procedura insolvenței</i>	215
§1. Aspecte generale. Domeniul de aplicare al Regulamentului (UE) nr. 848/2015 privind procedura insolvenței	215
§2. Competența internațională în procedura de insolvență	217
§3. Competența instanței în procedura secundară de insolvență	226
§4. Competența instanței în procedura de coordonare a grupului	228
§5. Competența instanței în publicarea, recunoașterea și executarea hotărârilor pronunțate în procedura de insolvență	231

<i>Secțiunea a 8-a. Reguli generale privind competența „forum necessitatis”</i>	235
<i>Secțiunea a 9-a. Competența instanței în luarea măsurilor provizorii și de conservare</i>	238
<i>Secțiunea a 10-a. Prorogarea de competență</i>	243
<i>Secțiunea a 11-a. Condițiile de valabilitate ale convenției de alegere a forului</i>	249
<i>Secțiunea a 12-a. Competența întemeiată pe înfățișarea pârâtului</i>	252
<i>Secțiunea a 13-a. Litispendența și conexitatea</i>	254
Capitolul IV. Proceduri speciale în dreptul european	261
<i>Secțiunea 1. Aspecte introductive privind aplicarea procedurilor generale în dreptul european</i>	261
<i>Secțiunea a 2-a. Procedura privind cererile cu valoare redusă</i>	263
§1. Aspecte generale privind obiectul și domeniul de aplicare al procedurii europene privind soluționarea litigiilor transfrontaliere cu valoare redusă	263
§2. Procedura de judecată a cererilor cu valoare redusă	269
§3. Executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în procedura europeană privind cererile cu valoare redusă	278
§4. Standarde minime pentru controlul jurisdicțional al hotărârilor privind cererile cu valoare redusă	281
§5. Recunoașterea efectelor executorii ale hotărârilor judecătorești pronunțate în cererile cu valoare redusă într-un alt stat membru	284
§6. Cooperarea judiciară a statelor membre în procedura de soluționare a cererilor cu valoare redusă	286
<i>Secțiunea a 3-a. Procedura europeană privind somația de plată</i>	288
§1. Aspecte generale privind obiectul și domeniul de aplicare al procedurii europene a somației de plată	288
§2. Procedura de soluționare a cererii de somație de plată	292
§3. Somația de plată și forța sa executorie	297
§4. Opoziția la somația de plată și efectele sale	300
§5. Reexaminarea somației de plată în cazuri excepționale	304
§6. Procedura executării somației de plată	307
§7. Cheltuieli de judecată în procedura europeană de somație de plată	317
<i>Secțiunea a 4-a. Procedura europeană privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate</i>	318
§1. Aspecte generale privind obiectul și domeniul de reglementare al procedurii privind creanțele necontestate	318
§2. Procedura emiterii certificatului de titlu executoriu european	327
§3. Procedura de executare a titlului executoriu european privind creanțele necontestate	331

Capitolul V. Circulația juridică a hotărârilor judecătorești în Uniunea Europeană	334
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i>	334
§1. Noțiunea de hotărâre judiciară și extrajudiciară în dreptul european	337
§2. Certificarea hotărârilor judecătorești ca titluri executorii europene	343
§3. Reguli procedurale comune privind eliberarea certificatului de titlu european	352
<i>Secțiunea a 2-a. Recunoașterea hotărârilor în materie civilă și comercială</i>	358
§1. Aspecte generale	358
§2. Refuzul recunoașterii hotărârilor judiciare și extrajudiciare în materie civilă	364
§3. Motivele privind refuzul recunoașterii hotărârii judecătorești pronunțate într-un stat membru	369
<i>Secțiunea a 3-a. Executarea hotărârilor judecătorești</i>	387
<i>Secțiunea a 4-a. Procedura de executare a hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești</i>	394
<i>Secțiunea a 5-a. Procedura executării hotărârilor judecătorești în materia obligației de întreținere</i>	409
§1. Aspecte generale	409
§2. Dreptul la asistență judiciară în executarea creanței de întreținere	417
Capitolul VI. Notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială	423
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i>	423
<i>Secțiunea a 2-a. Domeniul de reglementare al Regulamentului (UE) nr. 1784/2020 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (notificarea sau comunicarea actelor – reformare)</i>	429
<i>Secțiunea a 3-a. Autoritățile competente să transmită și să primească actele judiciare sau extrajudiciare</i>	436
<i>Secțiunea a 4-a. Transmiterea și notificarea sau comunicarea actelor judiciare</i>	440
§1. Primirea actelor de către agenția de primire	445
§2. Refuzul acceptării unui act judiciar	452
§3. Certificatul de efectuare a notificării sau a comunicării	454
<i>Secțiunea a 5-a. Notificarea sau comunicarea actelor extrajudiciare</i>	455
<i>Secțiunea a 6-a. Neprezentarea pârâtului la înfățișare</i>	456
Capitolul VII. Rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene în dialogul cu instanțele naționale prin procedura preliminară	459
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale privind rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene, principiile sale de funcționare și competența jurisdicțională</i>	459
<i>Secțiunea a 2-a. Principiile pe baza cărora funcționează Curtea de Justiție a Uniunii Europene</i>	460

<i>Secțiunea a 3-a. Competența Curții de Justiție a Uniunii Europene</i>	464
§1. Competența Curții de Justiție privind încălcarea de către statele membre a obligațiilor prevăzute în tratatele Uniunii Europene	464
§2. Competența de fond a Curții de Justiție în ceea ce privește controlul asupra sancțiunilor prevăzute în regulamentele europene	468
§3. Competența Curții de Justiție cu privire la judecata litigiilor privind aplicarea actelor adoptate în temeiul tratatelor care creează titluri comunitare de proprietate intelectuală	470
§4. Competența Curții de Justiție privind controlul legalității actelor legislative, a actelor Consiliului, ale Comisiei și ale Băncii Centrale Europene, altele decât recomandările și avizele, și a actelor Parlamentului European și ale Consiliului European, precum și a actelor organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii care produc efecte față de terți	472
§5. Competența Curții de Justiție să judece litigiile care au ca obiect răspunderea contractuală și extracontractuală a Uniunii Europene	480
§6. Competența Curții de Justiție cu privire la verificarea legalității unui act adoptat de Consiliul European sau de Consiliu în temeiul articolului 7 din Tratatul privind Uniunea Europeană	485
§7. Competența Curții de Justiție în litigiile în legătură cu obligațiile statelor membre rezultând din Statutul Băncii Europene de Investiții	486
§8. Competența Curții de Justiție în soluționarea diferendelor dintre statele membre în legătură cu obiectul tratatelor	490
§9. Competența Curții de Justiție în cererile având ca obiect controlul legalității deciziilor care prevăd măsuri restrictive împotriva persoanelor fizice sau juridice adoptate de Consiliu în temeiul titlului V capitolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană	493
<i>Secțiunea a 4-a. Reguli generale privind rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene în interpretarea tratatelor și a celorlalte acte normative cu caracter general obligatoriu care constituie dreptul european</i>	495
<i>Secțiunea a 5-a. Procedura trimiterilor preliminare</i>	500
§1. Condiții generale privind sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene în procedura trimiterii preliminare	503
§2. Forma și conținutul cererii de decizie preliminară	505
§3. Obiectul și întinderea cererii de decizie preliminară	508
<i>Secțiunea a 6-a. Procedura preliminară accelerată și procedura preliminară de urgență</i>	511
Bibliografie	517

Dr. Ion Rebeca
Judecător la Curtea de Apel Pitești

Procesul civil european

Cazul de excepție în care înfățișarea pârâtului nu echivalează cu acceptarea tacită a competenței instanței sesizate este reglementat de art. 28 alin. (1) din regulament, potrivit cu care, în lipsa pârâtului, instanța se declară din oficiu necompetentă, dacă sunt incidente norme juridice de competență prevăzute în alte instrumente juridice, dar și în cazul competenței exclusive, când instanța, din oficiu, trebuie să își verifice competența^[1].

Secțiunea a 13-a. Litispendența și conexitatea

Sediul materiei:

Regulamentul (UE) nr. 1215/2012

Articolul 29. (1) *Fără a se aduce atingere dispozițiilor de la articolul 31 alineatul (2), în cazul în care cereri având același obiect și aceeași cauză sunt introduse între aceleași părți înaintea unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior suspendă din oficiu acțiunea până în momentul în care se stabilește competența primei instanțe sesizate.*

(2) *În cazurile menționate la alineatul (1), la cererea unei instanțe sesizate cu litigiul, orice altă instanță sesizată informează fără întârziere prima instanță referitor la data la care a fost sesizată în conformitate cu articolul 32.*

(3) *Dacă se stabilește competența primei instanțe sesizate, instanța sesizată ulterior își declină competența în favoarea acesteia.*

Articolul 30. (1) *În cazul în care acțiuni conexe sunt pendinte înaintea unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior poate suspenda judecata.*

(2) *Dacă acțiunea înaintea primei instanțe sesizate este pendinte în primă instanță, orice altă instanță sesizată ulterior poate, de asemenea, la cererea uneia dintre părți, să își decline competența, dacă prima instanță sesizată are competența în acțiunile în cauză și dacă legislația sa permite conexarea acestor acțiuni.*

(3) *În înțelesul prezentului articol, sunt considerate conexe acele acțiuni care sunt atât de strâns legate între ele încât este oportună instrumentarea și judecarea lor în același timp pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în cazul judecării separate a cauzelor.*

Articolul 31. (1) *Dacă acțiunile intră în competența exclusivă a mai multor instanțe, orice instanță, alta decât cea care a fost sesizată inițial, își declină competența în favoarea acesteia din urmă.*

(2) *Fără a se aduce atingere articolului 26, atunci când este sesizată o instanță dintr-un stat membru căreia o convenție menționată la articolul 25 îi conferă competență exclusivă, orice instanță dintr-un alt stat membru suspendă acțiunea până când instanța sesizată pe baza convenției stabilește că nu este competentă în temeiul convenției.*

(3) *În cazul în care instanța desemnată în convenție și-a stabilit competența în conformitate cu convenția, orice instanță dintr-un alt stat membru își declină competența în favoarea acesteia.*

(4) *Alineatele (2) și (3) nu se aplică materiilor menționate în secțiunile 3, 4 sau 5 în cazul în care reclamantul este deținătorul poliței de asigurare, asiguratul, beneficiarul unui contract de asigurare sau partea vătămată, consumatorul sau angajatul, iar convenția nu este valabilă în temeiul unei dispoziții din respectivele secțiuni.*

Articolul 32. (1) *În înțelesul prezentei secțiuni, se consideră că o instanță este sesizată:*

(a) *la data la care actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent a fost depus în instanță, cu condiția ca reclamantul să fi întreprins măsurile necesare pentru ca actul să fie notificat sau comunicat pârâtului; sau*

^[1] GH. L ZIDARU, *op. cit.*, p. 471; I. REBECA, *Drept internațional privat...*, *op. cit.*, p. 402-404.

(b) în cazul în care actul trebuie notificat sau comunicat înainte de [a] fi depus la instanță, la data primirii acestuia de către autoritatea responsabilă pentru notificare sau comunicare, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie depus la instanță.

Autoritatea responsabilă de notificarea sau comunicarea menționată la litera (b) este prima autoritate care primește documentele în acest sens.

(2) Instanța sau autoritatea responsabilă cu notificarea sau comunicarea menționate la alineatul (1) notează data depunerii actului de sesizare a instanței sau a actului echivalent sau, respectiv, data primirii actelor care trebuie notificate sau comunicate.

Articolul 33. (1) În cazul în care competența se întemeiază pe articolul 4 sau pe articolele 7, 8 sau 9 și în cazul în care o acțiune este pendinte în fața unei instanțe dintr-un stat terț în momentul în care o instanță dintr-un stat membru este sesizată cu o acțiune cu același obiect, aceeași cauză și aceleași părți ca acțiunea din instanța din statul terț, instanța din statul membru poate suspenda acțiunea dacă:

(a) se preconizează că instanța din statul terț va pronunța o hotărâre care va putea fi recunoscută și, dacă este cazul, executată în statul membru respectiv; și

(b) instanța din statul membru constată că o suspendare este necesară pentru buna administrare a justiției.

(2) Instanța din statul membru poate continua acțiunea în orice moment dacă:

(a) acțiunea în fața instanței statului terț este suspendată sau întreruptă;

(b) instanța din statul membru consideră că este puțin probabil ca acțiunea în fața instanței statului terț să se încheie într-un interval rezonabil; sau

(c) continuarea acțiunii este necesară pentru buna administrare a justiției.

(3) Instanța din statul membru încheie procedurile dacă acțiunea în fața instanței statului terț s-a încheiat și a dus la pronunțarea unei hotărâri care poate fi recunoscută și, dacă este cazul, executată în statul membru respectiv.

(4) Instanța din statul membru aplică prezentul articol la cererea uneia dintre părți sau, dacă acest lucru este posibil în temeiul dreptului național, din oficiu.

Articolul 34. (1) În cazul în care competența se întemeiază pe articolul 4 sau pe articolele 7, 8 sau 9 și o acțiune este pendinte înaintea unei instanțe dintr-un stat terț la momentul sesizării unei instanțe dintr-un stat membru cu privire la o acțiune conexă acțiunii din instanța din statul terț, instanța din statul membru poate suspenda acțiunea dacă:

(a) este oportună instrumentarea și judecarea acțiunilor conexe împreună, pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în cazul judecării separate a acțiunilor;

(b) se preconizează că instanța din statul terț va pronunța o hotărâre care poate fi recunoscută și, dacă este cazul, executată în statul membru respectiv; și

(c) instanța din statul membru consideră că suspendarea este necesară pentru buna administrare a justiției.

(2) Instanța din statul membru poate continua judecarea acțiunii în orice moment dacă:

(a) instanța din statul membru consideră că nu mai există riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile;

(b) acțiunea în fața instanței din statul terț a fost suspendată sau întreruptă;

(c) instanța din statul membru consideră că este puțin probabil ca acțiunea în fața instanței din statul terț să se încheie într-un interval rezonabil; sau

(d) continuarea acțiunii este necesară pentru buna administrare a justiției.

(3) Instanța din statul membru poate încheia procedurile dacă acțiunea în fața instanței din statul terț s-a încheiat și are drept rezultat pronunțarea unei hotărâri care poate fi recunoscută și, dacă este cazul, executată în statul membru respectiv.

(4) Instanța din statul membru aplică prezentul articol la cererea uneia dintre părți sau, dacă acest lucru este posibil în temeiul dreptului național, din oficiu.

Principiul „administrării armonioase a justiției” impune evitarea riscului pronunțării unor hotărâri ireconciliabile ca urmare a procedurilor judiciare simultane în două sau mai multe state membre, motiv pentru care, în vederea asigurării acestor reguli fundamentale, s-a prevăzut „un mecanism clar și eficient de rezolvare a cauzelor de litispendență și de conexitate”^[1] într-o secțiune distinctă din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012, consacrată instituțiilor ce vor fi analizate în cele de urmează.

În general, procedurile judiciare simultane sunt posibile atunci când există o coparticipare procesuală pasivă și reclamantului îi este recunoscut dreptul de a formula cerere de chemare în judecată la instanța de la domiciliul oricăruia dintre părți aflate pe teritoriul unor state membre diferite sau atunci când norma de competență este alternativă, în sensul că lasă reclamantului posibilitatea să opteze pentru una dintre instanțele ce urmează să fie investită, cererile de chemare în judecată putând să privească același raport litigios sau să se afle într-o strânsă legătură ce necesită soluționarea unitară.

În înțelesul art. 29 alin. (1) din regulamentul, există litispendență atunci când două sau mai multe instanțe din state membre diferite sunt sesizate cu cereri având același obiect, aceeași cauză și aceleași părți, iar în înțelesul art. 30 alin. (3) din același instrument juridic, sunt considerate conexe cauzele pendinte aflate într-o legătură atât de strânsă, încât este oportună judecata unitară, pentru evitarea hotărârilor ireconciliabile.

Litispendența presupune existența unor cereri pendinte având același obiect și aceeași cauză, privind aceleași părți. Condițiile litispendenței reglementate în dreptul intern sunt într-o anumită măsură diferite față de condițiile reglementate în regulamentul, ca urmare a semnificației atribuite noțiunilor de „același obiect” și „aceeași cauză” în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, noțiuni apreciate ca fiind proprii dreptului european și susceptibile de o aplicare mult mai largă.

Cu privire la condiția identității de obiect, Curtea a reținut că este îndeplinită atunci când, indiferent de formularea sa, se urmărește același interes, obiectul reprezentând scopul cererilor pendinte, și nu pretenția concretă dedusă judecății, ceea ce presupune o interpretare largă atribuită noțiunii^[2].

În ceea ce privește cauza acțiunii, s-a reținut că aceasta este reprezentată de situația de fapt și de normele juridice pe care a fost întemeiată acțiunea^[3]. Pentru existența litispendenței, este relevant ca normele aplicabile să fie „similare ori comparabile din punct de vedere funcțional și teleologic”^[4].

Rezolvarea cauzei de litispendență pune în discuție data la care se consideră că o cauză este înregistrată pe rolul instanței, fiindcă, în funcție de acest criteriu, legiuitorul a stabilit soluțiile ce urmează să fie pronunțate potrivit mecanismului „clar și eficient” urmărit cu privire la cele două instituții. Acțiunea este pendinte la data sesizării instanței, respectiv la data depunerii cererii de chemare în judecată sau a unui alt act echivalent, dacă reclamantul și-a îndeplinit obligația comunicării lor către părți.

[1] Alin. (21) din expunerea de motive la Regulamentul (UE) nr. 1215/2012.

[2] C.J.C.E., cauza 144/86, *Gubisch Maschinenfabrik KG împotriva lui Giulio Palumbo*, Hotărârea din 8 decembrie 1987, EU:C:1987:528.

[3] C.J.C.E., cauza C-406/92, *The owners of the cargo lately laden on board the ship „Tatry” împotriva The owners of the ship „Maciej Rataj”*, Hotărârea din 6 decembrie 1994, EU:C:1994:400.

[4] GH.L. ZIDARU, *op. cit.*, p. 506.

Din dispozițiile art. 32 din regulament, care definesc noțiunea de sesizare a instanței, rezultă că, pentru declanșarea procedurii judiciare, este necesar ca reclamantul să fi îndeplinit condiția notificării sau comunicării actului de sesizare pârâtului. Condiția este apreciată diferit în funcție de momentul la care se comunică cererea de sesizare pârâtului, dacă actul trebuie să îi fie adus la cunoștință înainte de depunerea la instanță sau după această dată. Dacă actul de sesizare nu trebuie comunicat pârâtului înainte de depunerea la instanță, măsurile necesare pe care trebuie să le îndeplinească reclamantul constau în precizarea tuturor datelor în cererea de chemare în judecată, necesare pârâtului să își pregătească o apărare eficientă și utilă, comunicarea urmând să o facă instanța după verificarea acestor elemente, notând data depunerii ca dată de sesizare de la care cauza este considerată pendinte. Aceleași elemente trebuie să le cuprindă actul de sesizare sau un alt act echivalent și în cazul în care comunicarea se face pârâtului de către autoritatea responsabilă, operațiunea fiind obligatorie înainte de depunerea la instanță.

Data sesizării instanței coincide cu data depunerii actului în vederea comunicării sau notificării pârâtului la autoritatea responsabilă, care, de asemenea, notează acest moment cu semnificații juridice asupra aprecierii cauzelor de litispendență și conexitate, conflictele de interese aflându-se pendinte de la această dată.

Trebuie să amintim că, pentru aprecierea cauzelor de litispendență și conexitate, cauzele trebuie să fie pendinte pe rolul instanțelor aparținând unor state membre diferite, și nu pe rolul instanțelor aparținând aceluiași stat, în această din urmă situație fiind incidente normele naționale procedurale ale statului respectiv.

Potrivit art. 29 alin. (1) din regulament, în cazul în care instanțele aparținând unor state membre diferite au fost sesizate cu o cerere având același obiect, aceeași cauză și aceleași părți, pentru evitarea pronunțării unor hotărâri ireconciliabile, instanța sesizată ulterior suspendă din oficiu judecata până la stabilirea competenței de către prima instanță sesizată.

Soluționarea cauzelor de litispendență și de conexitate impune o cooperare între instanțele aparținând statelor membre, manifestată prin schimbul de informații în legătură cu existența procedurilor concurente, data sesizării și soluția pronunțată cu privire la competență.

Instanța sesizată ulterior suspendă din oficiu judecata îndată ce a fost informată despre existența unei acțiuni identice pe rolul altei instanțe aflate pe teritoriul altui stat membru. Măsura suspendării se pronunță după verificarea competenței instanței să soluționeze cauza, precum și a condițiilor litispendenței. Verificarea competenței se impune pentru că, numai în măsura în care instanțele sesizate sunt deopotrivă competente, există riscul soluționării conflictului de interese prin hotărâri distincte și ireconciliabile. În cazul în care instanța sesizată ulterior apreciază că este necompetentă, nu se mai pune în discuție existența litispendenței.

Prima instanță sesizată nu trebuie să verifice existența condițiilor litispendenței, ci numai dacă are competența să soluționeze litigiul potrivit normelor de competență incidente, precum și data la care a fost depus actul de sesizare, în raport cu data sesizării instanței care și-a suspendat procedura, iar în funcție de rezultatul verificării, aceasta din urmă își va declina competența sau va repune acțiunea pe rol pentru continuarea judecății.

Spre deosebire de litispendență, conexitatea presupune acțiuni pendinte între care există o strânsă legătură ce face oportună judecata printr-o hotărâre unică, pentru a se evita soluții ireconciliabile dacă instrumentarea cauzelor s-ar face separat.

Dispozițiile art. 30 alin. (3) din regulament definesc acțiunile conexe prin legătura care trebuie să existe între acestea, dar nu se referă în mod concret la principalele elemente ale acțiunii aflate într-o asemenea legătură, precizând doar urmarea pozitivă a conexării cauzelor, prin soluționarea unitară a conflictelor de interese evitându-se riscul pronunțării unor hotărâri contradictorii în cazul procedurilor concurente.

În jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene s-a pus în discuție existența raportului de conexitate între cauzele pendinte pe care instanța națională sesizată are sarcina să îl aprecieze. Ceea ce trebuie analizat cu precădere este riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile contrar principiului bunei administrări a justiției. Pentru evitarea acestui risc, Curtea a precizat că instanța trebuie să țină cont de toate elementele incidente dosarului^[1], pentru aprecierea riscului nefiind suficientă divergența soluțiilor, ci, în plus, contradictorialitatea trebuie să privească atât situația de fapt, cât și situația de drept rezultând din elementele cauzei^[2].

Curtea a statuat că nu se poate discuta despre existența aceleiași situații de fapt atunci când pârâții sunt diferiți, iar faptele imputate, săvârșite în state diferite, nu sunt aceleași, așa după cum nu există aceeași situație de drept atunci când mai multe instanțe din state diferite sunt sesizate cu cereri formulate împotriva mai multor pârâți, pentru încălcarea unor drepturi supuse reglementării distincte în fiecare stat membru. În concret, a fost analizată situația acțiunii în contrafacerea unui brevet european eliberat în fiecare dintre statele membre, pârâții fiind chemați în judecată în fiecare stat în cauză pentru faptele săvârșite. Situația de drept este distinctă, pentru că brevetul european, potrivit art. 2 alin. (2) și art. 64 alin. (1) din Convenția de la München din 1973, este supus reglementării legislației naționale a fiecărui stat în care a fost eliberat.

Din modul de interpretare a raportului de conexitate între cauzele pendinte rezultă că instanța sesizată trebuie să țină cont de toate elementele relevante de fapt și de drept care ar putea să creeze riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile, aceste elemente aflându-se într-o legătură strânsă ce necesită soluționarea cauzelor printr-o singură hotărâre.

În cazul acțiunilor conexe pendinte, instanța sesizată ulterior, după verificarea elementelor relevante, poate să suspende judecata. Norma prevăzută de art. 30 alin. (1) din regulament are un caracter dispozitiv în cazul conexității, fiind folosită sintagma „instanța sesizată ulterior poate suspenda judecata”, față de norma în cazul litispendenței, care obligă la suspendarea din oficiu până la momentul la care prima instanță sesizată își stabilește competența.

Față de caracterul dispozitiv al normei, se pune întrebarea dacă raportul de conexitate a cauzelor se poate invoca atât de către părți, cât și de către instanță. Potrivit scopului instituției conexității, acela de a evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile,

[1] C.J.C.E., cauza C-98/06, *Freeport plc împotriva lui Olle Arnoldsson*, precitată.

[2] C.J.C.E., cauza C-539/03, *Roche Nederland BV și alții împotriva lui Frederick Primus și Milton Goldenberg*, Hotărârea din 13 iulie 2006, EU:C:2006:458; cauza C-616/10, *Solvay SA împotriva Honeywell Fluorine Products Europe BV și alții*, precitată.

apreciem că și instanța, din oficiu, poate să pună în discuția părților raportul de conexitate, respectiv suspendarea judecării până la stabilirea competenței primei instanțe sesizate.

Conexarea cauzelor în fața primei instanțe sesizate depinde de existența normei procedurale care să permită conexarea, precum și de faza procesuală în care se află litigiul. Din dispozițiile art. 30 alin. (2) din regulament, potrivit cărora pentru conexare se impune ca acțiunea înaintea primei instanțe sesizate să fie pendinte în prima instanță, rezultă că instituția nu este incidentă în căile de atac.

Apreciem că prima instanță sesizată verifică atât propria competență, cât și existența elementelor relevante de care depinde conexarea cauzelor. De asemenea, orice altă instanță sesizată ulterior poate, la cererea părții interesate, să își decline competența, măsura fiind lăsată la aprecierea acesteia.

Prin măsura declinării competenței, instanța sesizată ulterior se dezinvestește de judecata cauzei, fără să trimită actul de sesizare și dovezile efectuate în cursul cercetării până la acest moment primei instanțe sesizate, însă nimic nu ar împiedica părțile să le folosească pentru soluționarea cauzelor conexe, atașarea lor putând să fie dispusă și din oficiu de instanța competentă.

Părțile pot invoca în fața primei instanțe măsurile provizorii și de conservare dispuse de instanța care și-a declinat competența, efectele lor fiind valabile în condițiile art. 35 din regulament.

Instanțele sesizate cu aceeași cauză sau cu cauze conexe pot să aibă deopotrivă competență exclusivă în domeniu în temeiul art. 24 din regulament sau uneia dintre ele competența să îi fi fost atribuită prin convenția părților în condițiile art. 25 din același instrument juridic. În ipoteza sesizării mai multor instanțe având competență exclusivă atribuită de legiuitor, pentru soluționarea cazului de litispendență sau de conexitate, instanțele sesizate ulterior își vor declina competența în favoarea primei instanțe sesizate, fără să mai suspende în prealabil judecata până la verificarea competenței acesteia din urmă. Măsura declinării se dispune din oficiu, având în vedere dispozițiile art. 27 din regulament, după verificarea competenței de către instanța în cauză.

Instanța sesizată ulterior suspendă procedura numai dacă este atribuită competența exclusivă prin convenția părților încheiată în condițiile art. 25 alin. (1) lit. (a)-(c) din regulament, fiind astfel necesară verificarea îndeplinirii acestor condiții de către prima instanță sesizată, pentru ca, după stabilirea competenței, orice instanță dintr-un alt stat membru să se dezinvestească prin soluția declinării.

Legiuitorul european a prevăzut că, în materia asigurărilor, a contractelor încheiate de consumatori și a contractelor individuale de muncă, unde competența specială este determinată în favoarea părții considerate ca aflându-se pe o poziție dezavantajoasă în acest gen de acte juridice, este exclusă convenția pentru atribuirea competenței judiciare, nefiind aplicabilă regula prevăzută de art. 31 alin. (2) și (3) din regulament, dacă reclamantul este persoana protejată prin normele de competență. Norma de excepție nu a prevăzut și soluția aplicabilă într-un asemenea caz, respectiv modul în care se vor rezolva litispendența și conexitatea, dacă au fost sesizate concomitent instanțe cu competență specială din state membre diferite.

Apreciem că soluția trebuie să fie similară cu aceea a cazurilor sesizării instanțelor cu competență exclusivă reglementate de art. 31 alin. (1) din regulament, în sensul că orice

instanță sesizată ulterior de reclamant în calitate de deținător al poliței de asigurare, asigurat, beneficiar al unui contract de asigurare sau parte vătămată, consumator sau angajat trebuie să își decline competența în favoarea primei instanțe sesizate cu aceeași acțiune sau cu o acțiune conexă.

Procedurile concurente pot exista și cu privire la o acțiune pendinte pe rolul unei instanțe dintr-un stat terț. Potrivit art. 33 alin. (1) din regulament, în cazul în care competența se întemeiază pe art. 7, art. 8 sau art. 9 și pe rolul instanțelor aparținând unui stat membru și unui stat terț este înregistrată o acțiune având același obiect, aceeași cauză și aceleași părți, instanța din statul membru poate să suspende judecata dacă apreciază că hotărârea pronunțată în statul terț este susceptibilă de recunoaștere și de executare în statul membru în cauză sau dacă măsura suspendării este necesară în vederea unei mai bune administrări a justiției.

Aceleași considerente pentru suspendarea cauzei le va avea în vedere instanța statului membru dacă acțiunile pendinte se află într-un raport de conexitate.

În ipoteza în care procedura judiciară a fost suspendată sau întreruptă de către instanța statului terț, existând riscul întârzierii finalizării judecății, instanța statului membru va putea continua judecata.

Din reglementarea modului de soluționare a cauzelor de litispendență și conexitate rezultând din proceduri concurente și cu acțiunile pendinte pe rolul instanțelor aparținând unui stat terț, observăm că legiuitorul european a avut în vedere numai acele situații privind competența generală reglementate de art. 4 și competențele speciale prevăzute de art. 7, art. 8 și art. 9 din regulament, fiind exclus cazul de competență în materie de asigurări, în materia contractelor individuale de muncă și în materia contractelor încheiate cu consumatorii, pentru care a fost prevăzută competența exclusivă a instanței.

De asemenea, măsura suspendării este lăsată la aprecierea instanței statului membru, care are în vedere interesul unei mai bune administrări a justiției, al evitării riscului pronunțării unor hotărâri ireconciliabile, în acest din urmă caz riscul existând numai dacă hotărârea pronunțată în statul terț este susceptibilă de recunoaștere și de executare în statul membru în cauză. Pentru a dispune măsura suspendării procedurii judiciare, instanța statului membru are în vedere și termenul rezonabil în care se poate finaliza judecata în statul terț, comparând stadiile procedurale concurente, un stadiu avansat de judecată putând să constituie motiv de refuz al suspendării.

Instanța statului membru dispune suspendarea procedurii, de regulă, la cererea uneia dintre părțile interesate și din oficiu numai dacă norma națională prevede această posibilitate.

Măsura suspendării este limitată în timp până la pronunțarea în statul terț a unei hotărâri. În funcție de îndeplinirea condițiilor recunoașterii și executării, după caz, a hotărârii în statul membru, instanța care a suspendat judecata va încheia procedura sau, dimpotrivă, o va continua pentru soluționarea conflictului de interese^[1].

^[1] I. REBECA, *Drept internațional privat...*, op. cit., p. 406-412.